

336.3

44-11

[1930]

1 SEP 2013

17 FEB 2010

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԻՆԺՈՂԿՈՄԱՏՆԵՐԻՆ

**ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ
ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՑՄԱՆ
ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՓՈԽԱՆԱ-
ԿՈՒՄԸ «ՀՆԳԱՄՅԱԿԸ ՉՈՐՍ ՏԱՐՈՒՄ» ՓՈԽԱ-
ՌՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ.**

Կենտրոնացված և ժողովրդավար 1930 թ. փետրվա-
րի 21-ի վարչամար, ինդուստրացիան 1-ին, 2-րդ,
փոխառությունները և Գյուղացիական Տնտեսության
Ամբիցիան փոխառությունը պետք է միացվեն մի
փոխառության մեջ, ԽՍՀՄ-ի Ժողովրդական անտեսու-
թյան զարգացման հնգամյա պլանի Փինանսավորման
համար, վորը բաց է թողնվում «Հնգամյակը չորս տա-
րում» փոխառություն անվան տակ:

Մեր մասնաշաղկան փոխառությունների միացումը
կարգեցնի պետական վարկի տեխնիկական և կհանգեցնի
փոխառություններ պահանջների համար ստանալ իրենց
հասանելիք յեկամուսները: Այսպիսի պարզեցումը հան-
դիսանում է խիստ անհրաժեշտ: Միության Ֆինստոլի-
մատում առ 1-ն մարտի 1930 թ. յեղած տվյալների հա-
մաձայն, պարտատոմսեր պահանջների կողմից չեն պա-
հանջված մոտ 45 միլիոն ուսրլու դոմարի շահումներ,
տեղումներ և մուծումներ: Սա վկայում է այն, վոր պար-

12393-57

նակչութեան խափերը կործնեց, վորոնք փոխառութեան-
ները գնում են միմեկին նրանց տված շահի համար։
Այդ պատճառով կոնվերսիան չի վերաբերել նրանց։
Պետք է ընդգծել, վոր պլանային տնտեսութեանը վոչ
մասնայական փոխառութեանների ոգնութեամբ չկազ-
մակերպված սեկտորից բաժնույն է աշխարհի միջոցներ,
վորոնք չեն կարող ստացվել վոչ հարկերով և վոչ ել
ստացման հարկադրական ալլ մեթոդներով։ Ֆինմար-
միները պետք է հատուկ ուշադրութեան դարձնեն
վոչ մասնայական փոխառութեանների տեղավորման
վրա և ֆոնդային աշխատանքի ակտիվացման վրա տն-
կազմակերպ ընակչութեան մեջ, վորպեսզի այդ բնա-
պատում մոբիլիզացիայի յենթարկենք առավել հա-
րավոր միջոցներ ժողովրդական տնտեսութեան ֆինան-
սավորման համար։

«Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեանը բաց
և թողնվում այն պայմաններով, վորոնք ճշտութեամբ
կրկնում են ինդուստրացման 3-րդ փոխառութեան պայ-
մանները։

Փոխառութեանը բաժանվում է յերկու մասի՝
(ВЫПУСК) տոկոսներ շահող մասի պարտատոմսերի
համար կուպոններով վճարվում է տարեկան 6 տոկոս և
շահումներով 4 տոկոս, վոչ տոկոսներ շահող մասի
պարտատոմսերով ամբողջ յեկամուտը (10 տոկոս)
վճարվում է շահումների ձևով։ Շահումների քանակը
և դումարը, շահելու շանքը և ինդուստրացման 3-րդ
փոխառութեան մյուս պայմանները պահպանվում են
«Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեան մեջ։

Ի նկատի ունենալով այն, վոր «Հնգամյակ» փոխա-
ռութեանը ճշտութեամբ կրկնում է ինդուստրացման
3-րդ փոխառութեան պայմանները, անհրաժեշտութեանը

չկա չըջանառութեանից հանել— արդեն բաց թողնված
կամ թե պահողներին (Держатели) ամբաց-
ված ինդուստրացման 3-րդ փոխառութեան պարտա-
տոմսերը։ Այդ պարտատոմսերը պետք է չարունակեն
չըջանառութեան մեջ մնալ վորպես «Հնգամյակը չորս
տարում» փոխառութեան պարտատոմսեր և աշխարհով
կկազմեն նոր փոխառութեան մի մասը։

«Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեանը նա-
խատեսվում է վոչ միայն միացվող փոխառութեաննե-
րի պարտատոմսերի փոխանակման համար, այլ և աշխա-
տավորների մեջ տեղավորելու ընթացիկ և գալիք տա-
րիներում, այսինքն՝ մինչև ժողովրդական տնտեսու-
թեան ֆինանսավորման հնգամյա պլանը չորս տարում
կատարելու ժամկետը։ Ինչպես փոխանակման կամպա-
նիան, նույնպես և «Հնգամյակի» փոխառութեան տե-
ղավորումն սկսվում է ս. թ. ՀՈՒԼԻՍԻ 15-ից։ Կամպա-
նիայի պրոցեսում պետք է անցկացնել լայն բացատրա-
կան աշխատանք, ինչպես նոր փոխառութեան պայման-
ների, նույնպես և միացվող փոխառութեանների պար-
տատոմսերի փոխանակման կարգի վերաբերյալ։

Փոխանակման ակնհայտ մանրամասնորեն ամփոփ-
վում է Միութեան Ծինժողովոմատի հրահանգի մեջ, վո-
րը միաժամանակ ուղարկվում է ներկա չըջարեւականի
հետ։

Փոխանակումը պիտի անցկացվի առանց պահող-
ների նախնական հարցումի, դրամարկղային ոպերա-
ցիայի կարգով, միացվող փոխառութեանների զիմաց
նոր փոխառութեան պարտատոմսեր տալու միջոցով։
Ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխ. և Գյուղ. Տնտ. ամ-
բացման փոխառութեան (3ВРХ) պարտատոմսերը
պահողներին իրավունք է տրվում իրենց պարտատոմսե-

բը փոխանակելու «Հնգամյակի» փոխառութեան այս կամ
այն պարտատոմսերով ըստ ցանկութեան: Բանկայինները
և ծառայողները համար պետք է հնարավորութիւն ա-
պահովել իրենց պարտատոմսերը փոխանակել ա-
ռանց անձամբ ներկայանալու վարկային հիմնարկու-
թյուններ և առանց ժամանակի կորստի: Այդ պատճա-
ռով միացվող փոխառութիւնների պարտատոմսերի
փոխանակութիւնը, վորոնք պատկանում են աշխատա-
վորների կոլեկտիւիւնների անդամներին, անցկացվում են
գործակալական խնայողական դրամարկղների կողմից,
կամ թե ուրիշ վարկային հիմնարկութիւնների վերո-
գրյալ (принципная касса) դրամարկղների կողմից
վորոնք գտնվում են ձեռնարկութիւններին և հիմնար-
կութիւններին կից: Այն ձեռնարկութիւններում և
հիմնարկներում, վորոնց կից վերոգրյալ դրամարկղներ
չկան, պետք է կազմակերպել համապատասխան դրա-
մարկղների հատուկ ալցելութիւններ: Փոխանակութեան
համար ալցելող դրամարկղների աշխատանքի սկսելու
մասին կոլեկտիւի անդամներին պետք է հայտարարվի
վաղորդք, վորպեսզի նրանք պատրաստվեն դրամարկղ
հանձնելու իրենց պարտատոմսերը նոր փոխառութեան
պատատոմսեր ստանալու համար: Նմանապես և գյու-
ղական վայրերում հնարավորութեան չափ պետք է
կազմակերպվի խնայողադրամարկղների կամ վարկային ըն-
կերութիւնների չրջադայութիւն: Սրա հետ միասին,
փոխանակութեան ուղերգիայի մասնակցութեան մէջ
պիտի ներգրավել գյուղական վայրերում Փոստ Հեռա-
գրական ժողովոմատի հիմնարկները և սպառնողութեան
խան:

Փոխանակութեան ժամանակ անպայման անհրա-
ժեշտ է ստուգել միացվող փոխառութիւնները պար-
տատոմսերը, վորպեսզի վորոշվի թե արդոք պարտա-

տոմս պահողն ստացել է իրեն հասանելի չահումները,
ստիպանքը և մարումը:

Առ 1-ն մարտի 1930 թվի Միութեան Ֆինանսական
տոմս յեղած տեղեկութիւնների համաձայն, պարտա-
տոմս պահողների կողմից չի պահանջված 45 միլ. ուր-
ւի, այդ թվում 13 միլ. կուպոններով, 22 միլ. ուրւու-
չահում և 10 միլ. ուրւու մարում: Փոխառութիւննե-
րի պահողներին պատկանող այս գումարները կարող են
նրանց կողմից ստացվել մինչև փոխանակումը: Այդ
պատճառով փոխանակման ժամանակ պիտի անցկացվի
պարտատոմսերն ստուգելու մեծ կամպանիա: Բոլոր
պարտատոմս պահողներին պիտի տեղեկացվի, վոր կան
իրենց կողմից չպահանջված խոշոր գումարներ, և վոր
յեթե այդ գումարները չստացվեն նրանց կողմից մինչև
կամ փոխանակութեան ժամանակ, վոր այն յերբեք չեն
կարող պահանջվել և կհամարվեն կորսված իրենց տե-
րերի համար: Աջակցող հանձնաժողովները պետք է մո-
րիլիզացիայի յենթարկեն ակտիւլ և կազմակերպեն միաց-
վող փոխառութիւնների կատարյալ ստուգում: Այն
տեղեկատու սեղանները, վորոնք ստուգում են կատա-
րում, պետք է կազմակերպվեն յուրաքանչյուր ցեխում,
ձեռնարկութեան կամ հիմնարկութեան բաժիններում:
Պարտատոմսերն ստուգելու կամպանիա անցկացնելն ա-
ռանձնապես անհրաժեշտ է գյուղական վայրերում: Այն
կազմակերպելու համար անհրաժեշտ է մորիլիզացիայի
յենթարկել գյուղական ամբողջ ակտիւլը: Գյուղացիներ-
ին պիտի ծանուցվի ստուգման ժամանակի մասին ժո-
ղովներում:

Փոխառութիւնների փոխանակութիւնն ալնպես է
կազմակերպված, վոր այն վող մի կորուստ չի բերում
միացվող փոխառութիւններ պահողների համար: Հաշ-

վարկման սկզբունքները, վորոնք մանրամասն ումիտված են Միւռւթյան Գննեողկոմատի հրահանգի մեջ, կառուցված են աշնպես, վոր պետությունը պահպնէրին վճարում ե բոլր յեկամուսները, վոր հասնում ե վախանակվող փոխառությունների պարտատոմսերով, յետի փոխանակությունը կատարված ե մինչև հունվարի 1-ը 1931 թ., նմանապես ե աշն բոլր կորուստնէր վորոնք առաջանում են ալելի յեկամտավոր փոխառությունների փոխանակությունից ալելի պակաս յեկամտաբերով:

թիւան կուպոնները արժեքը, վորոնց ժամկետն է 1930 թ. սեպտեմբերի 1-ը Գլուղ․ Տնտ․ ամրացման փոխառութիւն կուպոնների արժեքը, վորոնց ժամկետն է տու 1-ին փետրվարի 1931 թ․։ Այս վճարումները կատարվում են փոխանակութիւն հետ միաժամանակ, թեկուդ է մինչև կուպոնի վճարման ժամկետի հասնելը։ Ինչ դուստրացման 1-ին փոխառութիւն հոկտեմբերի 1-ից մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը ժամանակաշրջանի տու-կոսները է ինդուստրացման 2-րդ փոխառութիւն յայ-կոսները է ինդուստրացման 2-րդ փոխառութիւն 1-ը առկո-տեմբերի 1-ից մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը առկո-տարբեր շահող մասի տոկոսները չազվարկումների տեխնիկական պարզեցնելու համար վճարվում են շահում-նեքի ձևով, վորի համար է կադմակերպվում են հատուկ լրացուցիչ վիճակահանութիւններ։ Ինդուստրացման 1-ին փոխառութիւն վճարման յենթակա յէ յեկու-ամալա տոկոս (1 տոկոս 200 միլ․ ուսբլու) գումարով 2 միլ․ ուսբլի։ Այս գումարը պիտի բաշխվի ինդուս-տրացման 1-ին փոխառութիւն պահողների միջև 100 ուսբլիւնոց 20․000 շահում խաղարկելու միջոցով։ Ինդուստրացման 2-րդ փոխառութիւն տոկոսաբեր— շահող մասով վճարման յենթակա յէ 3 ամալա տոկոս (200 միլ․ ուսբլու 1,5 տոկոս) գումարով 3 միլիոն ուսբլի։ Այս գումարը պիտի բաշխվի ինդուստրացման 2-րդ փոխառ․ տոկոսաբեր շահող մասի— պարտատոմ-սեր պահողների միջև 100 ուսբլիւնոց 30000 շահում խա-ղարկելու միջոցով։ Վոչ տոկոսաբեր շահող մասի պար-տատոմները լրացուցիչ վիճակահանութիւններին չեն մասնակցում, վորովհետեւ մինչև 1930 թ. դեկտեմբե-րի 1-ը վճարման յենթակա բոլոր շահումները նրանց միջև խաղարկված են է հետեապես այդ պարտատոմսե-րը պահողների հետ վոչ մի լրացուցիչ չազվարկում

չալիտի կատարվի: Լրացուցիչ վիճակահանութիւններով շահումները պիտի վճարվեն, սկսած 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ից, այսինքն՝ այն ժամկետից, յերբ պիտի վճարվեյին պահողներին հասանելիք տոկոսները, վորոնք փոխարեն տրվում է շահում: Այն պարտատոմսերը, վորոնք կշահեն Լրացուցիչ վիճակահանութիւններում, մարվում են. այդ պարտատոմսերը ներկայացնողներին միաժամանակ շահումի հետ միասին վճարվում է շահած պարտատոմսերի անվանական արժեքը (մարումը):

Այլ կերպ են կատարվում Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխառութեան հաշվարկումները, վորի կուպոնի ժամկետն է 1-ն փետրվարի 1931 թ.: Յեթե Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխ. համար, ինչպես և մյուս միացվող փոխառութիւնների համար յեկամուտը վճարենք միայն մինչև առ 1-ն դեկտեմբերի 1930 թ., այն դեպքում կուպոնով, վորի վրա նշանակված է 60 կուպ., պիտի վճարվի 50 կուպ.: Գյուղացուն շատ դժվար կլինէր բացատրել, թե ինչու կուպոնով նրան 10 կուպ. պակաս ենք վճարում:

Այդ պատճառով պետութիւնը բացառութիւն է սահմանել, վորի հիման վրա Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխառութեան պարտատոմսերի կուպոնը լրիվ վճարում է: Շնորհիվ այս ձեռնարկումների, վորոնք բաժանում են շահումների և տոկոսների հաշվարկումները, վոր ընթացիկ կուպոններով տնւում են փոխանակութեան մոմենտից, միացվող փոխառութիւնների բոլոր պարտատոմսերը փոխանակութեան ժամանակ ընդունվում են իրենց անվանական արժեքով:

«Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութիւնը բաց է թողնվում 1930 թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1-ից: Մինչև 1931

թ. հունվարի 1-ը նոր փոխառութեան պարտատոմսերը տրվում են անվանական արժեքով:

Այն անձանց համար, վորոնք մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը փոխանակում են, ապահովվում է յեկամտի անընդհատութիւնը. նրանք ստանում են այն շահումները, վորոնք յենթակա յեն խաղարկման մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը ժամանակաշրջանում:

Ինդուստրացման 1-ին փոխառութեան տոկոսներն ընթացիկ կուպոններով վճարվում են մինչև հոկտեմբերի 1-ը և մինչև սեպտեմբերի 1-ն՝ ինդուստրացման 2-րդ փոխառութեան: Ինդուստրացման առաջին փոխառութեան տոկոսները հոկտեմբերից մինչև դեկտեմբեր և ինդուստրացման 2-րդ փոխառութեան՝ սեպտեմբերից մինչև դեկտեմբեր վճարվում են շահումների ձևով Լրացուցիչ տիրաժներով: 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ից ըսկալվում է «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեան տոկոսների և շահումների հաշվումը:

Միացվող փոխառութիւնների պարտատոմսերի տերերը կարող են իրենց պարտատոմսերը փոխանակել «Հնգամյակ» փոխառութեամբ 1931 թ. հունվարի 1-ից հետո յեղ՝ յերեք տարվա ընթացքում, այսինքն՝ մինչև 1934 թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1-ը: 1931 թվից հետո փոխանակութիւնը կապված է կորուստների հետ, վորովհետև 1931 թ. հունվարի մեկից մինչև փոխանակութեան տերն մոմենտը ժամանակաշրջանում պարտատոմսերի տերերը վոչ մի յեկամուտ չեն ստանում. միացվող փոխառութիւնների պարտատոմսերով տոկոսները և շահումները հաշվում են միայն մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը:

1930 թ. դեկտեմբերի մեկից մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը փոխանակվող պարտատոմսեր պահողները յեկա-

մատ են ստանում «Հնգամյակի» փոխառության պարտատոմսերով : Այս ապահովում է նրանով, վոր «Հնգամյակ» փոխառության պարտատոմսերը մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը տրվում են անվանական արժեքով, այսինքն՝ ստանց պահելու պարտատոմսերի վրա աճող յեկամտի արժեքը : Հունվարի 1-ից հետո փոխանակության ժամանակ պահողներից դանձվում է այն յեկամուտների արժեքը, վոր աճել է «Հնգամյակ» փոխառության 1931 թ. հունվարի մեկից մինչև փոխանակության օրը (պարտատոմսերի տրվելը) : Հաշվարկումնման յենթակա յե փոխանակության ժամանակ, յուրաքանչյուր ամսվա համար վորոշվում է :

1934 թվի հունվարի մեկից միացվող փոխառությունների պարտատոմսերը իրենց արժեքը բնավ կորցնում են, և նրանց տերերը կորցնում են նրանցով վորեւե վճարումներ ստանալու իրավունքը :

Վեջին մոմենտը, վորի վրա անհրաժեշտ է դարձնել փոխառություններ պահողների ուշադրությունը, դա այն հաշվարկումներն են, վոր կապված են յեկամտության յարբերության կոմպենսացիայի հետ, վոր հոյություն ունի ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառությունների միջև, մի կողմից՝ և «Հնգամյակ» փոխառության՝ մյուս կողմից : Ինդուստրացման 1-ին փոխառության յեկամտարեությունը հավասար է մինչև 15 0/0 տարեկան, իսկ ինդուստ. 2-րդ փոխառ., մինչև 11 տոկոս տարեկան : Այսպիսով, «Հնգամյակը» չորս տարում» փոխ. պարտատոմսերով փոխանակելու ժամանակ ինդուստրացման 1-ին փոխառության պահողները կորցնում են մոտավորապես այն 3 տոկոս տարեկան, վորը նրանք պիտի ստանային մինչև ինդուստրաց-

ման 1-ին փոխառության մարումն ընկած ժամանակաշրջանում, այսինքն՝ 1931 թ. հունվարի 1-ից մինչև 1937 թ. հոկտեմբերի 1-ը : Ինդուստրացման 2-րդ փոխառության պահողները նույնպես տարեկան մի տոկոս են կորցնում 1931 թ. հունվարի 1-ից մինչև 1938 թ. սեպտեմբերի մեկն ընկած ժամանակամիջոցում : Պետությունն այս կորուստները վճարում է համապատասխան վճարումների միջոցով հատուկ վերադիր տալոններով : «Հնգամյակի» փոխառության պարտատոմսերի տալոնը, վորոնցով փոխանակվում է ինդուստ. 1-ին փոխառությունը վճարում է 1937 թ. հեկտեմբերի մեկից՝ «Հնգամյակի» փոխառության պարտատոմսերի տալոնը, վորոնցով փոխանակվում է ինդուստրացման 2-րդ փոխառությունը, վճարվում է 1938 թ. սեպտեմբերի 1-ից : Այս տալոնները վճարվում են մինչեւ մեկ տանց այն դեպքում, յեթե պարտատոմսը չահում է, կամ յեթե այն մարման վիճակահանությունը դուրս գա : Այդ դեպքերում տալոնով վճարվում է վոչ թե տալոնի վրա նշանակված ամբողջ գումարը, այլ նրա այն մասը, վոր հատուցանում է յեկամտարեության իջեցումը 1931 թ. հունվարի 1-ից մինչև պարտատոմսի չահումների կամ մարման վիճակահանությունների դուրս գալը ժամանակաշրջանում : Վճարման յենթակա գումարի մասին պիտի հաղորդվի «Հնգամյակի» փոխառության վիճակահանության աղյուսակներում :

Փոխանակության աշխատանքի պարզորոշ անցկացնելը շատ մեծ նշանակություն ունի պետական վարկի հետադադարգացման համար : Արտաքու կարգի կարևոր է, վորպեսզի միացվող փոխառություններ պահողները ստույգ տեղյակ լինեն յեն այն մասին, վոր պետությունը վճարում է իրանց հասանելի բոլոր յեկամուտները և

վոր փոխանակութիւնը նրանց մի կորուստ չի տա-
լիս: Նմանապէս անհրաժեշտ է, վոր փոխանակութիւ-
նը ժամանակի կորստի հետ կապված չլինի, հերթե-
րում կանգնելով և այլ անհարմարութիւններով փոխա-
ռութիւններ պահողներէ համար:

Փոխանակութեան յաւերացիան, վորի կազմակերպումը
դրվում է Ֆինանսական որդաններէ վրա, հանդիսանում
է բաւականին բարդ և միջ ճկուն յաւերացիա, այդ պատ-
ճառով այն անցկացնելու ժամանակ անհրաժեշտ է մո-
րիլիդացիայի յենթարկել բոլոր Ֆինանսական և վարկա-
յին հիմնարկութիւններէ ուժերը և վոր նրանց աչխա-
ւանքներն ունենան կատարյալ կազմակերպվածու-
թիւն:

ԽՍՀՄ-ի ֆինանսներէ ժողովրդական կոմիտար
ԲՐՅՈՒԽԱՆՈՎ
Պետվարկի վարչութեան պետ՝ ՇՆԵՅԴԻՐ.

ՀՐԱՀԱՆԳ

ԻՆԴՈՒՍՏՐԻԱՅԱՆ 1-ԻՆ ՅԵՎ 2-ՐԴ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՅՄԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԸ «ՀՆԳԱՄՅԱԿԸ ՉՈՐՍ ՏԱՐՈՒՄ» ՓՈԽԱՌՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐՈՎ ՓՈԽԱՆԱԿԵԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑՄՈՒՆՔՆԵՐ

1. «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսերով փոխանակելու յենթակա յեն ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառութեան և Գյուղա-ցիական Տնտեսութեան Ամրացման փոխառութեան պարտատոմսերը:

2. «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութիւնը բաց է թողնված նույն պայմաններով, ինչ և ինդուստրացման 3-րդ փոխառութիւնը (հավասար չափի և քանակի չահումներ): Այդ պատճառով ինդուստրացման 3-րդ փոխառութեան պարտատոմսերը «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսերով փոխարինելու անհրաժեշտութիւնը վերանում է, և ինդուստրացման 3-րդ փոխառութեան պարտատոմսերը մնում են չրջանառութեան մեջ և համարվում են «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսեր:

ՓՈՒՍԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

3. Վերադարձվող մանրամասնորեն տեղեկացվի պատ-
հոգներին Ինդուստրացիայի 1-ին և 2-րդ փոխտու-
թյունների և Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխտու-
թյան պարտատոմսերի փոխանակության կարգի և պայման-
ների մասին, անհրաժեշտ պիտի լինի անցկացնելու
մեծ բացատրական աշխատանք: Այդ պատճառով ուժե-
րի անտեսման համար փոխանակությունը հաշվադրո
և կատարել այն ժամանակաշրջանում, ինչ և «Հնդամյակը
չորս տարում» փոխտու-թյան բաժնեգրվելու կամ պա-
նիան, ապրիլի 1930 թ. հուլիսի յեղևորդ կիսից: Ստ-
կայն, փոխանակությունը չի կարող սկսվել Ինդուստրացի-
այի 1-ին փոխտու-թյան 12 և 13 տիրաժների, ինդու-
ստրացիայի 2-րդ փոխտու-թյան 8-րդ և 9-րդ տիրաժնե-
րի, Գյուղացիական Տնտեսության Ամրացման փոխա-
տու-թյան 6-րդ տիրաժի և ինդուստրացիայի 1-ին փո-
խտու-թյան 1-ին և ինդուստրացիայի 2-րդ փոխտու-
թյան տոկոսները չահող մասի լրացուցիչ տիրաժնե-
րի չահումների պաշտոնական աղյուսակի ստացումից
առաջ: Նմանապես չի կարող սկսվել, մինչև վեր-
ջանցկացվի փոխանակվող փոխտու-թյունների պար-
տատոմսերի ստուգումը չահումների բոլոր տիրաժնե-
րով (ստուգումն անցկացնելու կարգը մանրամասն
մատենաչված և այս հրահանգի 15 կետում):

Անհրաժեշտ և ձեռք առնել բոլոր միջոցները, վեր-
ադարձվող փոխանակությունը բանվորների, ծառայողների և
կազմակերպված տնայնապետների մեծ ավարտվել 1930
թ. հոկտեմբեր 1-ի շրջանում («Հնդամյակը չորս տա-
րում» փոխտու-թյան իրացման ժամանակաշրջանի
վերջացման ժամկետին):

Ինչ վերաբերում է գյուղացիության և քաղաքի
անկազմակերպ ընտելության, համեմատն զեղա տյտեղ
փոխանակությունը պետք և ավարտված լինի վաղ ուշ
քան 1931 թ. ՀՈՒՆՎԱՐԻ 1-ին վերադարձնել մինչ այս ժամ
կետն և յեղամուտ հաշվում փոխանակվող փոխտու-
թյունների պարտատոմսերի վրա:

Այն պարտատոմս պահողները, վերոնք չեն հասցրել
փոխանակելու պարտատոմսերը մինչև 1931 թ. հուն-
վարի 1-ը, նրանց համար արտոնյալ ժամկետ և սահման-
ված մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը փոխանակելու հա-
մար, վերից հետո Ինդուստրացիայի 1-ին և 2-րդ փոխա-
տու-թյունների և Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխտու-
թյան պարտատոմսերը վերջնացվում են:

ՓՈՒՍԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

4. Փոխանակության ոպերացիան անցկացնելու տ-
րող կազմակերպչական ոպերատիվ և բացատրական
աշխատանքի ընդհանուր ղեկավարությունը դրվում է
Ֆինանսական մարմինների վրա:

Քաղաքներում և քաղաքատիկ ավաններում փոխա-
նակություն ոպերացիան անցկացվում է Միությունից իՍՀ
վարկային սխեմի միջոցով (պետական բանկի հիմ-
նարկությունների, պետական աշխատավորական ինտ-
յոգական դրամարկիների և այլն վարկային հիմնարկ-
ների):

Վարկային հիմնարկները կատարում են Ինդու-
ստրացիայի 1-ին և 2-րդ փոխտու-թյունների և Գյուղա-
ցիական Տնտեսության Ամրացման փոխտու-թյան պար-
տատոմսերի փոխանակության հնդամյակը չորս տա-
րում» փոխտու-թյան իրացման ժամանակաշրջանում, ներկա հրա-

12393.52

հանդուլ սահմանված կարգով և պայմաններով (Ֆինանսական օրդանների և վարկային հիմնարկությունների միջև հատուկ պայմանագրերի կնքում չի պահանջվում) :

Այս բոլոր հաշվարկային դրամարկային ֆունկցիաները, չորոնք կապված են փոխանակութան ուղեւորացիան անցկացնելու հետ, ամբողջութեամբ դրվում են պետական բանկի և նրա տեղական հիմնարկությունների վրա : Պետրանկի հիմնարկությունները պարտավոր են վարկային հիմնարկությունների հետ կառարել փոխանակութան անցկացման բոլոր հաշվարկումները և նրանց պարտատոմսեր հայթայթել :

Վարկային հիմնարկությունները Պետրանկի տեղական հիմնարկություններին ներկայացնում են փոխանակութան ուղեւորացիայի համար սահմանված հաշվառութուն :

Փոխանակութան ուղեւորացիայի բոլոր հաշվարկումները ԽՍՀՄ-ի ՖԺԿ-ի հետ և նրան հաշվետւութուն ներկայացնելը կատարում է Պետական Բանկի Վարչութունը : Պետրանկի գալաուային հիմնարկությունները Պետրանկի վարչութան փոխանակութան ուղեւորացիայի մասին հաշվետու տեղեկութուններ ներկայացնելու հետ միաժամանակ այդ տեղեկութունների պատճենները տալիս են տեղական ֆինամարմիններին և Պետրանկի յերկրային կամ նահանգական դրամսեյակներին, նմանապես ֆինամարմիններին հաղորդում են տեղեկութուններ նրանց պահանջմամբ փոխառութան ընթացքի մասին և ուրիշ տեղեկութուններ :

Վարկային հիմնարկությունների կողմից անցկացվող փոխանակութան ուղեւորացիայի աշխատանքներին հե-

տեվելը և հսկողութունը կենսադործում են ֆինանսական մարմինները :

Վարկային հիմնարկությունների փոխանակութան ուղեւորացիայի կատարման համար սահմանված պատանաաութունը վորոշվում է ներկա հրահանգով :

5. Գյուղական վայրերում փոխանակութան ուղեւորացիայի ընդհանուր դեկավարութունը դրվում է շրջգործկոմներին և նրանց կից գործող պետվարկին և խնայողական գործին աջակցող հանձնաժողովին վրա :

Փոխանակութան ուղեւորացիան անցկացվում է այն վարկային հիմնարկությունների միջոցով, չորոնք գտնվում են գյուղական վայրերում (նույն թվում խնայողամարկիդները, գյուղատնտեսական վարկային ընկերութունները կամ թե շրջգյուղբանկերը) : Մատնանշված վարկային ընկերութունները փոխանակութան ուղեւորացիան անցկացնում են այն կարգով և թան ուղեւորացիան անցկացնում են ներկա հրահանգով (շրջգործկոմների և վարկային ընկերութունների միջև հատուկ պայմանագրեր կնքում չի պահանջվում) :

Գյուղական վայրերում ընկած փոխանակութան ուղեւորացիայի անցկացման բոլոր հաշվարկումները վարկային ընկերութունները կատարում են շրջգործկոմներին (ԲԻԿ-ին) հաշվարկային կենտրոնի հետ (այն վարկային հիմնարկութան հետ, չորի վրա դրված է շրջանային բյուջեն կատարելու աշխատանքը) : Իր հերթին շրջգործկոմի հաշվարկային կենտրոնը տանում է փոխանակութան ուղեւորացիայի վերաբերյալ իր և այն վարկային ընկերութունների հաշվարկումները, չորոնք գտնվում են շրջանի տերիտորիայում, պետբանկի դա-

վառային բաժանմունքի հետ: Պետրանկի այն բոլոր հիմնարկությունները, մյուսնք գտնվում են դափախ տերիտորիայում, կատարում են հաշվարկումներ և փոխանակության վերաբերյալ հաշվետվություն են ներկայացնում Պետրանկի դափառային հիմնարկության:

6. Վարկային ընկերությունները «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերը, փոխանակվող փոխառությունների պարտատոմսերը, նմանապես և մատնանշած փոխառությունների պարտատոմսերի կուլոնները և վերադիր տալոնները կորչելու, մոշնացվելու, փչացվելու կամ թե հափշտակվելու դեպքում կրում են յոթատար նյութական պատասխանատվություն: ԵՄՀՄ-ի ՖԺԿ-ի վնասները, վոր տեղի յեն ունեցել կորսվելու, մոշնացվելու, փչացվելու, կամ թե մատնանշած արժեքների հափշտակման պատճառով, հատուցում և վարկային ընկերությունը նրանց արժեքի չափով:

7. Փոխանակությունն անցկացնելու համար Պետրանկի հիմնարկությունները մասնաձևում են ստանում 0,35 %-ի չափով փոխանակված պարտատոմսերի անվանական արժեքից: Պետրանկի վարչությունն այս մասնաձևումից իր հետ հաշվարկումներ կատարող վարկային ընկերություններին վճարում և ամիսը մի անգամ այն պարտատոմսերի անվանական արժեքի 0,25 0/0, մյուսնք փոխանակվել են տվյալ վարկային ընկերության կողմից, իսկ Պետաշխնայրամարկդներին 0,35 %:

8. Կազմակերպված աշխատավորության մեջ փոխանակությունն անհրաժեշտ և կատարել անմիջականորեն ձեռնարկություններում և հիմնարկություններում:

Վորպես կանոն փոխանակությունը կենսագործում և այն վարկային հիմնարկությունը, մյուսն ավելի սերտ և

կառված տվյալ հիմնարկության կամ ձեռնարկության հետ նախորդ փոխառությունների պարտատոմսերի բաժնեգրությունն անցկացնելու կամ պահ ընդունելու վերաբերյալ:

Այս դեպքում առաջին հերթին փոխանակության համար ներդրավում են տվյալ ձեռնարկության կամ հիմնարկության կից գործակալական խնայրամարկդները: Այն ձեռնարկություններում և հիմնարկություններում, մյուսնք գործակալական խնայրամարկդներ չկան, կամ թե մյուսնք գործակալները մյուսնք պատճառով չեն կառվող փոխանակություն կատարել, անհրաժեշտ և կազմակերպել վարկային ընկերությունների աշխատակիցների շրջագայություն փոխանակության կատարման համար:

Յինմարմինները բոլոր կուլեկտիվներին բաշխում են վարկային ընկերությունների միջև Պետրանկի հիմնարկությունների և խնայրամարկդներին համաձայնություն: Վարկային հիմնարկությունները ճշտորեն պիտի ուրվագծեն ամեն մի հիմնարկություն և ձեռնարկություն գնալու որացուցալին ծրագիրը, լալն կերպով տեղեկացնելով աշակցող հանձնաժողովների միջոցով կուլեկտիվի բոլոր անդամներին շրջագայող գրամարկդներին դուրս գալու ժամկետի մասին:

9. Բացառիկ դեպքերում, յերբ ձեռնարկություն կամ հիմնարկություն գնալը չի կարող կատարվել, փոխանակությունը պետք և կազմակերպել Փոնդային միջնորդների միջոցով աշխատել, մյուսնք կան, կամ թե խնայրամարկդների միջնորդների միջոցով:

10. Շրջագործներին անհրաժեշտ և ձեռք առնել այն բոլոր միջոցները, մյուսնք փոխանակությունը հնարավորության չափ մոտեցվի դուրս գալու ընտելու-

թյան: Հաշվի առնելով, վոր վարկային հիմնարկու-
թյունները գյուղական վայրերում չնչին են, վորի պատ-
ճառով և նրանց կհաջողվի սպասարկել միջ մեծ թվով
բնակված կետեր, անհրաժեշտ և հնարավորության
չափ լայն կերպով կազմակերպել վարկային հիմնար-
կությունների աշխատակիցների շրջագայությունը գեպի
այն գյուղերը, վորտեղ վարկային հիմնարկություն-
ներ չկան: Գուրս՝ գալու նպատակի և ժամկետի
մասին լայն կերպով պետք և տեղեկացվի բնակչու-
թյան: Առանձնապես ցանկալի չե կազմակերպել կոլ-
խոզներ գնալը փոխանակության կատարման համար:

11. Շրջագայող գրամարկղներ կազմակերպելու
հետ միասին, շրջործկոմները պետք և փոխանակու-
թյունը կազմակերպեն սպառկոոպերացիայի միջոցով:

Սպառկոոպերացիան կատարում և բացառապես
առձեռն պարտատոմսերի փոխանակություն և չի կա-
տարում պահ տալու—փոխառվական վկայականներ
փոխանակություն, նմանապես շահումներ ևս չի վը-
ճարում:

Սպառկոոպերացիային այս սպերացիային լծելը
կատարվում և ներկա հրահանգի հիման վրա և ԽՍՀՄ
ՖԺԿ-ի հետ համաձայնեցրած ԽՍՀՄ-ի Յնտրոստյուզի
համապատասխան գիրքերի միջոցով հիման վրա:

Սպառնկերությունների վարչությունը բոլոր խա-
նութիւնների գանձապահների վրա պարտականություն և
դնում փոխանակական սպերացիաներ կատարել (այն
խանութներում, վորտեղ հատուկ գանձապահներ չկան,
փոխանակությունը կատարվում և խանութների վարիչ-
ների միջոցով):

Փոխանակության համար անհրաժեշտ «Հնգամյակը
չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերը սպառ-

նկերություններին վարչությունը ստանում և այն
շրջործկոմից, վորի տերիտորիայում գտնվում և վար-
չությունը: Այս շրջործկոմի հետ ել սպառնկերու-
թյուններին վարչությունը կատարում և փոխանակական
սպերացիայի վերաբերյալ բոլոր հաշվարկումները:

Շրջործկոմն իր հաշվարկու կենտրոնի միջոցով
սպառնկերությունների վարչության կանխավճարով
տալիս և «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության
պարտատոմսերն այն քանակով, վորը սահմանվում և
համաձայնությամբ: Այդ կանխավճարը չվիտի գերա-
պանցի յերկու չարավիմ ընթացքում փոխանակու-
թյան համար անհրաժեշտ գումարից:

Սպառնկերությունների վարչությունը շրջործկո-
մի հետ հաշվը մաքրում և ստացած պարտատոմսերի
համար շրջործկոմի հաշվարկման կենտրոնին փոխա-
նակված փոխառությունների պարտատոմսերը և «Հըն
գամյակը չորս տարում» փոխառության չուտագործված
մնացորդը հանձնելու միջոցով, վորոնց ընդհանուր գու-
մարը պետք և հավասար լինի փոխանակության համար
ստացված «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության
պարտատոմսերի անվանական արժեքին: Փոխանակ-
ված փոխառությունների պարտատոմսերի հետ միաժա-
ված փոխառությունների պարտատոմսերի հետ միաժա-
մանակ պետք և հանձնվեն վերադիր տալոնները: Տա-
լոնների հանձնման կարգը մատնանշված և ներկա հրա-
հանգի 40-րդ կետում:

Սպառնկերությունը փոխանակության հետ միա-
ժամանակ իր գրամարկղի առձեռն գումարից փոխանակ-
վող պարտատոմսեր պահոյներին վճարում և տոկոս-
ներ ընթացիկ կուպոններով, թեկուզ և մինչև ժամկետի
լրանալը (տես կետ 27): Սպառնկերությունն այդ կու-
պոնները հանձնում և շրջործկոմի հաշվարկման կենտ-

րոնին, վարկց սպառնկերությանը կուսոնները հանձ-
նելու ժամանակ ստանում է կուսոնների համար վը-
ճարված դումարների հատուցումը:

Սպառնկերությանը լիովին պատասխանատու չե-
լը մոտ մուտք չեղող պարտատոմսերի տարյոնների և
կուսոնների ամբողջության համար:

Սպառնկերությանն ամեն ամիս մասհանում
է ստանում պարտատոմսերի դումարի 0,25 տոկոսի
չափով: Շրջգործկոմները պարտավոր են միջոցներ
ձեռք առնել լայն կերպով տեղեկացնելու բնակչությա-
նը սպառնկող երացիայի կողմից փոխանակությանն
անցակացնելուն մասնակցելու մասին:

12. Բացի սպառնկող երացիայից, փոխանակու-
թյան ուղերայից անցակացնելուն մասնակցում են
փոստ-հեռագրատան այն հիմնարկությունները, վո-
րոնք ընկած են գյուղական վայրերում, վորոնց կից
չկան վերադրյալ խնայողական դրամարկղներ (Փ. Հ.
այն հիմնարկությունները, վորոնց կից կան
խնայողական գրամարկղներ, մասնակցում են փո-
խանակության ուղերայից խնայող դրամարկղները գը-
ծով):

Գալատական Ֆինանսական բաժանմունքները, կա-
պի գալատային գրասենյակի համաձայնությամբ
վորոշում են ՓՀԺ այն հիմնարկությունների ցու-
ցակը, վորոնք մասնակցում են յուրաքանչյուր
չրջանի տերրիտորիայում և այդ ցուցակը հաղորդում
են շրջգործկոմին: Շրջգործկոմը պետք է տեղեկացնի
բնակչության փոստային հիմնարկությունների փոխա-
նակության ուղերայից անցակացնելուն մասնակցելու
մասին և ընդհանուր հսկողություն ունենա նրանց աշ-
խատանքի վրա:

Փոխանակության համար ներգրավում են հաստի-
քային և վոչ հաստիքային գործակալությունները,
չարժական փոստերի գործակալները և վորտեղ հնարա-
վոր է, նամակատարները:

Փոխանակության համար անհրաժեշտ «Հնգամյակը
չորս սարում» փոխառության պարտատոմսերը Պեռ-
բանկի գալատային բաժանմունքները հանձնում են կա-
պի գալատային գրասենյակներին, վորոնք իրենց հեր-
թին պարտատոմսեր հայթայթում են իրենց բոլոր այն
ստորագրած հիմնարկություններին, վորոնք փոխանակու-
թյանը մասնակցում են: Պետրանկի ար բաժանմունք-
ների հետ ել կապի գալատային գրասենյակները կա-
տարում են փոխանակության ուղերայից վերաբը-
ջալ բոլոր հաշվաչկումներն իրենց ստորագրած բոլոր
հիմնարկությունների համար այն կարգով, վորը նա-
խատեսված է ներկա հրահանգի 40-րդ հոդվածով:

Փոստ-հեռագրական Ժողկոմատի հիմնարկու-
թյունները փոխանակությունը կատարում են այն պայ-
մաններով, վոր ամփոփված է ներկա հրահանգի մեջ,
նմանապես և ԽՍՀՄ ՖԺԿ-ի հետ համաձայնեցված
ՓՀԺ շրջարկականի հիման վրա: Այդ գեղերում
ՓՀԺԿ-ի հիմնարկությունները բացառապես կատա-
րում են առձեռն պարտատոմսերի փոխանակություն և
չեն կատարում պահ տալու փոխառվական վկայական-
ների փոխանակություն: ՓՀԺԿ-ի հիմնարկություննե-
րը փոխանակության հետ միաժամանակ կատարում են
փոխանակվող փոխառությունների պարտատոմսերի ըն-
թացիկ կուսոնները վճարում: Կուսոնների վերաբը-
ջալ հաշվարկումները կատարվում են ՓՀԺԿ-ի հիմ-
նարկությունների համար սահմանված բնդհ. կարգով:

Հիմնարկությունները չափումների վճարումը կատարում են Փոստ-Հեռագրական Ժողկոմատի, **ԽՍՀՄ ՖԺԿ-ի** և Պետքանիկ հետ կապացված համաձայնություն համապատասխան:

Փոստ-Հեռագրական Ժողկոմատը լիակատար նյութական պատասխանավորություն է սկզբնում իր կողմից ստացված արժեքների ամբողջության և ապահովության համար:

Փոստ-Հեռագրական մարմինները փոխանակված պարտատոմսերի դումարից մասնահանում են ստանում **0,75 տոկոսի** չափով: Մասնահանման վճարումը կատարվում է ամսական մեկ անգամ: Պետքանիկ դավառային հիմնարկությունները կապի դավառային գրասենյակին մասնահանում են վճարում **«ԽՍՀՄ ՖԺԿ-ի փոխառությունների իրացման վերբերյալ»** հաշվով:

13. Բացի **ՓՀԺ-ի** մարմիններից և սպառկոողերացիայից փոխանակությունը պետք է մասնակցեն խնայողրամարկղների միջնորդները, վորոնք ներդրավում են այն խնայողրամարկղների կողմից, վորոնք նրանք յենթարկվում են: Այս խնայողրամարկղները յիսվին պատասխանատու յեն այն արժեքների համար, վոր հանձնվել են միջնորդներին:

Միջնորդները կատարում են միայն առձեռն պարտատոմսերի փոխանակություն և ընթացիկ կուպոնների վճարում: Փոխանակության ոպերացիայի վերաբերյալ բոլոր հաշվարկումները, միջնորդները կատարում են այն խնայողրամարկղի հետ, վորոնք նրանք յենթարկված են: Փոխանակության ոպերացիան անցկացնելու համար խնայողրամարկղների միջնորդները փո-

խանակված պարտատոմսերի դումարից մասհանում են ստանում **0,35 տոկոսի** չափով:

Շրջգործկոմներին անհրաժեշտ է հսկողություն ունենալ, վորպեսպի խնայողրամարկղների միջնորդներից անցը հնարավորություն չափ յայն ողտաղործվեր:

Այն պարտատոմսեր պահպանները, վորոնք չեն հասցրել փոխանակելու իրենց պարտատոմսերը չրջաղայող դրամարկղի աշխատանքի ժամանակ ալյալ ձևնարկությունում (հիմնարկությունում), փոխանակությունը կատարում են իրենց պարտատոմսերն անմիջականորեն վարկային հիմնարկության ներկայացնելու միջոցով:

Նույն ձևով վարկային հիմնարկություններին անմիջականորեն իրենց պարտատոմսերը ներկայացնելու կարգով, պարտատոմսերը փոխանակում են՝

ա) այն կուլեկտիվի անդամները և այն գյուղերի բնակիչները, վորոնք մոտ չրջաղայող դրամարկղը չի զնայել և վորտեղ չեր կարելի կադակերպել փոխանակությունը խնայողրամարկղների միջնորդների, **ՓՀԺԿ** մարմինների և սպառկոողերացիայի միջոցով և

բ) քաղաքի չկադակերպված բնակչությունը:

ՓՈԽԱՆԱԿՈՂ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՇԱՀՈՒՄ-ՆԵՐԻ ՏՈՐԱԺՆԵՐՈՎ ՍՏՈՒԳԵԼՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

15. Փոխանակություն անպաճառ պետք է նախորդի փոխանակվող փոխառությունների պարտատոմսերի ստուգումը չահումները բոլոր տիրաժներով:

Պարտատոմսերի ստուգումը կատարում են աջակ-

ցող հանձնաժողովները մոռալորապես փոխանակութ-
յունն սկսելուց յերկու շաբաթ առաջ սովյալ ձևերաբ-
կությունում կամ հիմնարկությունում :

Հանձնաժողովը պարտավոր է ձեռք առնել այն բո-
լոր միջոցները, վորպեսզի լայն կերպով տեղեկացվի
կոլեկտիվի բոլոր անդամներին պարտաւորութեան ստու-
գելու անհրաժեշտության մասին, նախազգուշացնե-
լով նրանց այն մասին, վոր փոխանակությանից հետո
չահումների վճարման վերաբերյալ վոչ մի հայտարա-
րություն չպիտի ընդունվի : Աջակցող հանձնաժողով-
ներն իրենց անդամներից հերթապահություններ են
սահմանում ստուգումն անցկացնելու համար, կազմա-
կերպելով այդ աշխատանքը հնարավորության չափ
բոլոր ցեխերում (բաժանմունքներում) :

Գյուղական վայրերում պարտաւորութեան ստուգման
համար ներկրավում են գյուղխորհուրդներին կից ա-
ջակցող հանձնաժողովների անդամները և ամբողջ գյու-
ղական ակտիվը :

Կոյունտեւություններում ստուգումը պիտի անց-
կացվի կոյունտեւություններին կից կազմակերպված
աջակցող հանձնաժողովներին միջոցով :

Աջակցող հանձնաժողովների կողմից կատարվող
չահումների ստուգումը չի ազատում հիմնարկություն-
ների աշխատակիցներին, վորոնք կատարում են փոխա-
նակություն, պարտաւորում պահպանելու անձին պա-
հանջմամբ փոխանակության համար ներկայացվող
պարտաւորութեանը ստուգելու պարտականությունից :

Ֆինամարմինները պետք է ժամանակին բոլոր աջակ-
ցող հանձնաժողովներին հայթայթեն աղյուսակներ ան-
հրաժեշտ բանակով :

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ .

16. Փոխանակությունը կատարվում է դրամարկ-
դային կարգով . ներկայացվող ինդուստրացման 1-ին և
2-րդ փոխաւորությունների և Գյուղ . Տնտ . Ամբացման
փոխաւորության պարտաւորութեանից զերեւոյ տրվում են
«Հնգամյակը չորս տարում» փոխաւորության պարտա-
ւորութեան : Նախնական վոչ մի հարցաւործ չի կա-
տարվում :

Փոխանակության համար անհրաժեշտ պարտաւորու-
թեանը կանխավճարով պիտի ուղարկվեն տեղերին Պետ-
րանկի գալատային բաժանմունքներին հասցեյով, վո-
րոնց պարտականությունն է հայթայթել գալատային
բաղաքներում գտնվող վարկային ընկերություններին
և կապի գալատային գրասենյակներին պարտաւորութեան,
ինչպես նաև չրջործկումի հաշվարկման կենտրոններին :
Վերջիններս իրենց հերթին պարտաւորութեան են հայթայթ-
վում այն հիմնարկություններին, վորոնք փոխանակու-
թյուն են կատարում չրջանի տերիտորիայում, ի թաց
սոյալ ՓՀԺ-ի հիմնարկություններից :

17. Այն բոլոր հիմնարկությունները, վորոնք անմի-
ջականորեն կենսագործում են փոխանակությունը,
պետք է հայթայթվեն պարտաւորութեանի բալարար քա-
նակով այն հաշվով, վորպեսզի անարգել բալարարեն
պարտաւորում պահանջների պահանջները «Հնգամյակը
չորս տարում» փոխաւորության, ինչպես վոչ տոկոսարեր
— չահող, նոյնպես և անտոկոս չահող յերկու մասովն
եւ, պարտաւորութեանի այն արժողությամբ, վոր կցանկա-
նան ստանալ պարտաւորում պահողը .

2 ո . 50 կոպեկանոց պարտաւորութեան փոխանակության
համար ողտաւործվում են միայն Գյուղացիական Տըն-

տեսութեան ամբողջական փոխառութեան վոչ դուրս պարտատոմսերի քանակ ներկայացնելու դեպքում՝ 20. 50 կարծողութեամբ: Այսպես, յեթե փոխանակութեան համար ներկայացված է դուրսդուրեցիական տնտեսութեան ամբողջական փոխառութեան պարտատոմսեր 7 ու 50 կ. դումարի, այդ դեպքում փոխարինը տրվում է նոր փոխառութեան մեկ պարտատոմս 5 ուրվանոց և մեկ տոմս 2 ու 50 կոպեկանոց:

18. Բացի կանխիկ պարտատոմսերից, դրամարկդային կարգով չըջադայելու վամանակ կենսադուրմվում է նաեւ պահ տալու փոխառվական (ссудо-сохранные) վկայականների փոխանակութունը, յեթե այդ վկայականները տրված են այն վարկային հիմնարկութեան կողմից, վորը կատարում է փոխանակութունը ավյալ ձեռնարկութունում կամ դյուրում, և յեթե այդ վկայականներով կարելի չկա կատարելու շահումները վճարում կամ թե ժամկետանց կուպոնների վճարում: Պահ տալու փոխառվական վկայականն այդ դեպքում առնվում է և նրա փոխարեն պարտատոմս պահողին տրվում են «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսերի համապատասխան դումար և ընթացիկ կուպոնով հասանելիք տոկոսները: Յեթե ներկայացված պահ տալու փոխառվական վկայականով անհրաժեշտ է շահում վճարել կամ թե վճարել ժամկետանց կուպոններ, այն դեպքում փոխանակութունը կատարվում է միայն վկայականը վարկային ընկերութեան ներկայացնելու կարգով, վորը ավել է վկայականը, անձնական քարտի հետ ստուգելուց հետո:

Примеч.—Ընթացիկ կուպոնի վճարման անհրաժեշտութունը պահ տալու փոխառվական վր-

կայականի փոխանակութունը չի արգելում դրամարկդային կարգով:

19. Յեթե պարտատոմս պահողը ցանկութուն հայտնի «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառութեամբ փոխանակած իր պարտատոմսերը թողնել ի պահ, այն դեպքում չըջադայող դրամարկդի աշխատակիցը նրա ազդանունը, հասցեն և պահ տրվող պարտատոմսերի ընդհանուր դումարը դրանցում է հատուկ ցուցակի մեջ պարտատոմսերը մասերի բաժանելով (տոկոսները և անտոկոս): Պահ տալու—փոխառվական վկայականը վերցվում է հատուկ ստացականով: Այդ վկայականի մեջ էլ, իսկ վոչ հնարավոր դեպքում, նորի մեջ դրանցվում են «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսերի համարները, վորից հետո վկայականը տրվում է պարտատոմս պահողին կամ անհատական կարգով, հիմնարկութեան կամ ձեռնարկութեան վարչութեան միջոցով, կամ թե ուղարկվում է պարտատոմս պահողի մատնանշած հասցեյով:

20. Վկայականն անմիջականորեն վարկային հիմնարկութեանը ներկայացնելու կարգով, վոր ավել է պահ տալու փոխառվական վկայականը, փոխանակութունը կատարվում է այն դեպքում, յերբ վկայականը ծանրաբեռնված է փոխառվութեամբ, կամ թե յերբ վկայականը տրված է վոչ թե այն վարկային հիմնարկութեան կողմից, վորը փոխանակութունը կատարում է ավյալ ձեռնարկութուններում (հիմնարկութուններում) կամ դյուրում:

21. Փոխանակվող փոխառութունները պարտատոմսերը, վորոնք հանձնված են վարկային ընկերութուններին ի պահ և չեն ծանրաբեռնված փոխառվա-

թյուններով, այն դեպքում, յեթե պահ տալու փոխա-
տվական վկայականի տերը մինչև 1930 թ. դեկտ. մեկը
չհերկայանա փոխանակելու վկայականը, իրենք վար-
կային ընկերություններն են փոխանակում 1930 թ.
դեկտեմբերի ընթացքում: Այս դեպքում ինդուստրաց-
ման 1-ին փոխառություն, Գյուղացիական Տնտեսու-
թյան Ամրացման փոխառություն պարտատոմսերը և
ինդուստրացման 2-րդ փոխառություն տոկոսաբեր—
չահող մասը փոխանակվում են «Հեղամյակը հորս տա-
րում» փոխառություն տոկոսաբեր—չահող մասի պար-
տատոմսերով: Ինդուստրացման 2-րդ փոխառություն
վոչ տոկոսաբեր չահող մասի պարտատոմսերն ըն-
դունվում են փոխանակության համար անվանական ար-
ժեքով:

22. Յեթե փոխանակվող պարտատոմսերի տերը
փոխել է բնակավայրը, իսկ նրա պարտատոմսերը մնա-
ցել են ի պահ վարկային ընկերության մեջ ըստ հին բնա-
կավայրի, այն դեպքում պարտատոմսերի տերը հանձ-
նարարում է այն վարկային ընկերության, վարտեղ
պահվում են նրա պարտատոմսերը, փոխանակելու այն
«Հեղամյակը հորս տարում» փոխառությամբ, վրից
հետո կամ թեղնել ի պահ, կամ թե ուղարկել իրեն նոր
փոխառության պարտատոմսերը (առաքումը կատար-
վում է պարտատոմսերի տիրոջ հաշվին):

Հանձնարարությունն անելու հետ միասին պար-
տատոմսեր պահպան ուղարկվում է իր պահ տալու փո-
խառության վկայականն այն վարկային ընկերության,
վորտեղ պահվում են պարտատոմսերը:

ՓՈՒԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.

23. Ինդուստրացման 1-ին փոխառություն, Գյուղ-

ղացիական Տնտեսության Ամրացման և ինդուստ-
րացման 2-րդ փոխառություն (տոկոսաբեր—չահող և
վոչ տոկոսաբեր չահող մասերը) պարտատոմսերն ըն-
դունվում են փոխանակության համար անվանական
արժեքով:

24. Համաձայն փոխանակության համար սահման-
ված կանոնների, ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխ-
առությունների յեկամուսները պիտի վճարվեն պարտա-
տոմսերի տերերին մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը, իսկ
Գյուղացիական Տնտեսության Ամրացման փոխա-
ռության՝ մինչև 1931 թ. փետրվարի 1-ը: Ի կատա-
րումն սրա, փոխանակվող փոխառությունների պար-
տատոմսերի համար սահմանվում են խաղարկության,
չահումների և տոկոսների վճարման հետևյալ կանոն-
ները:

ՇԱՀՈՒՄՆԵՐԻ ՎՃԱՐՈՒՄԸ

25. Վարպեսզի ապահովել հնարավորություն ին-
դուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառություն պարտատոմ-
սեր պահպանների համար մատնակցելու չահումների բո-
լոր տիրաժներին, վորոնք ընկնում են 1930 թ. հուլիսի
15-ից մինչև 1931 թ. հունվարի 1-ը ժամանակաշրջա-
նում, մատնանշած տիրաժները կատարվում են նախ-
նախ փոխանակությունն սկսելը: Այս դեպքում այն չա-
հումները, վորոնք ընկել են փոխադրված տիրաժներին,
պետք է վճարվեն այն ժամկետներին, վորոնց ընթաց-
քում յենթակա էլին վճարման, յեթե տիրաժները չը
փոխադրվեին:

Ինդուստրացիան փոխառությանն արժանիքը կատարվում են հետևյալ ժամկետներին՝

ա) Ինդուստրացիան 1-ին փոխառության 12-րդ տիրածքը 2—3 հունիսի 1930 թ., այս տիրածի շահումները վճարվում են սկսած 1930 թ. սեպտեմբերի 20-ից:

բ) Ինդուստրացիան 1-ին փոխառության 13-րդ տիրածքը—1930 թ. հունիսի 4-ից 5-ը շահումները վճարվում են, սկսած 1930 թ. նոյեմբերի 20-ից:

գ) Ինդուստրացիան 2-րդ փոխառության 7-րդ տիրածքը—1930 թ. հունիսի 6—8-ը, շահումները վճարվում են սկսած 1930 թ. հունիսի 20-ից:

Ինդուստրացիան 2-րդ փոխառության 8-րդ տիրածքը—1930 թ. հունիսի 9-ից 11, շահումները վճարվում են սկսած 1930 թ. սեպտեմբերի 20-ից:

Ինդուստրացիան 2-րդ փոխառության 9-րդ տիրածքը—1930 թ. հունիսի 12—14, շահումները վճարվում են սկսած 1930 թ. դեկտեմբերի 20-ից:

Գյուղացիական Տնտեսության Ամրացման փոխառության 6-րդ տիրածքը կատարվում է 1930 թ. մայիսի 20-ից —27-ը, շահումները վճարվում են, սկսած 1930 թ. հոկտեմբերի 1-ից:

26. Այն պարտատոմսերը, վարոնք չափել են, փոխանակության յեթեմկա չեն: Այդ պարտատոմսերով շահումի հետ միաժամանակ կանխիկ զրամով վճարվում է շահած պարտատոմսերի անմասնական արժեքը (մարման գումարը):

Յեթե այն պարտատոմսերից մեկին, վարոնք պահ են արված, շահում է քննում ավելի վաղ ժամկետ փոխադրված վորեն տիրածում, այն դեպքում շահած պարտատոմսը տրվում է տիրոջը շահումն ստանալու

համար, իսկ մնացած պարտատոմսերը փոխանակվում են «Հնդստյակը չորս տարում» փոխառությամբ:

ԿՈՒՊՈՆԱՅԻՆ ՅԵԿԱՄՏԻ ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

27. Ինդուստրացիան 1-ին փոխառության փոխանակության ժամանակ պարտատոմսի տիրոջը վճարվում է փոխանակության մոմենտին № 6 ընթացիկ կուպոնի արժեքը, վորի ժամկետն է 1930 թ. հոկտեմբերի 1-ը, 25 ուրբիանոց պարտատոմսի համար 75 կուպեկի չափով (15 կոպ. պարտատոմսի $1/5$ մասի համար): Ինդուստրացիան 2-րդ փոխառության տեղոսաբեր—շահող մասի փոխանակության ժամանակ—կուպոն № 2-ով—վորի ժամկետն է 1930 թ. սեպտեմբերի 1-ը, 25 ուրբիանոց պարտատոմսի համար—1 ու 50 կոպ. (պարտատոմսի $1/5$ մասի համար 30 կ.) և Գյուղացիական Տնտեսության Ամրացման փոխառության փոխանակության ժամանակ № 3 կուպոնով, վորի ժամկետն է 1931 թվի փետրվարի 1-ը, 10 ուրբիանոց պարտատոմսի համար 60 կուպեկ (պարտատոմսի $1/4$ մասի համար 15 կուպեկ):

Կուպոնային յեկամուտը հոկտեմբերի 1-ից մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը ինդուստրացիան 1-ին փոխառության պարտատոմսերով և սեպտեմբերի 1-ից մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը ինդուստրացիան 2-րդ փոխառության տեղոսաբեր—շահող պարտատոմսերով հաշվարկումների տեխնիկայի պարզեցման համար վճարվում է շահումների ձեվով:

Ինդուստրացիան 1-ին փոխառության մասնակց-չած յերկու ամսյա տեղոսները կազմում են 2 միլիոն ուրբու գումար (200 միլիոն ուրբու 1 տոկոս): Այս տեղոսների վճարումը պիտի կատարվի շահումները լը-

բացուցիչ տիրաժի ոգնությամբ, վորի մեջ պիտի խաղացվի 100 ուսուցիանոց 20 հազար շահում: Բնդուստրացման 2-րդ փոխառության տոկոսարեք—շահող մասի 3 տմախ տոկոսները (սեպտեմբեր—նոյեմբ.) կազմում են 3 միլիոն ուսուցի (200 միլ. ուսուցաւ 1,5 տոկ.): Այս դումարը պիտի բաշխվի Բնդուստրացման 2-րդ փոխառության տոկոսարեք—շահող մասի պարտատոմսեր պահողներին միջև լրացուցիչ տիրաժի միջոցով, վորի մեջ պիտի խաղացվի 30 հազար շահում 100 ուսուցիանոց: Լրացուցիչ տիրաժներով շահումները վճարման յենթակա յեն, սկսած 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ից: Այն պարտատոմսերը, վորոնք լրացուցիչ տիրաժներում կը շահեն, փոխանակության յենթակա չեն: Շահած պարտատոմսերը մարվում են: Այդ պարտատոմսերի անվանական արժեքը տերերին վճարվում է շահումի վճարման հետ միտամանակ:

28. Փոխանակության համար ներկայացվող պարտատոմսերն իրենց կից պիտի ունենան այն կուպոնները, վորոնք հետևում են ընթացիկին: Չարարկություններից խույս տալու համար, չըջանառությունից այն հանելն անհրաժեշտ է: Փոխանակության ժամանակ պահանջող կուպոնների արժեքը պահվում է: Բաժարար հարգելի պատճառների առկայության դեպքում գումարներով վարիչը կարող է թույլատրել կուպոնները պակասող պարտատոմսերի փոխանակությունն առանց պահելու նրանց արժեքը: Մասնանշած թույլատրությունը պետք է ձեւակերպվի այն վարկային հիմնարկությանն ուղղված դրությամբ, վորը կատարում է փոխանակությունը:

29. Բնդուստրացման 1-ին փոխառության 7-ից

մինչև 20-րդ և Բնդուստրացման 2-րդ փոխառության տոկոսարեք—շահող մասի 3-ից 10-րդ կուպոնները վաճառվում են և յենթակա չեն վճարման:

30. Այսպիսով, Բնդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառությունների պարտատոմսեր պահողները մինչև փոխանակությունն ստանում են այն բոլոր յենթառություններով մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը, իսկ Գյուլգայիական Տնտեսության Ամբացման փոխառությունն պահողները, մինչև 1931 թ. փետրվարի 1-ը:

«Հնդամյակը չորս տարում» փոխառությունը սկսում է յեկամուտ տալ (տոկոսներ և շահումներ) դեկտեմբերի 1-ից:

«Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերի 1930 թ. դեկտեմբերի յեկամուտները պիտի տրվեն փոխանակվող փոխառություններ պահողներին:

Այդ պատճառով մինչև 1931 թ. հոռնվարի 1-ը նոր փոխառության պարտատոմսերը տրվում են իրենց անվանական արժեքով և վոչ տեղեկատու գնով:

Ինչ վերաբերում է Գյուլգայիական Տնտեսության Ամբացման փոխառությանը, ալտեղ կուպոն № 3, վորի ժամկետն է 1931 թ. հոռնվարի 1-ը, դումարը լիովին վճարվում է, չարած նրան, վոր է դաժանակություն նրա «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերը տրվում են անվանական արժեքով: Այս փոխառության նկատմամբ բացառություն արված է այն պատճառով, վոր ընդհանուր կանոնին հետեւելու դեպքում պետք է № 3 կուպոնով ավելի պակաս վճարվեր քան վրան նշանակված է: Այս շատ դժվար կլիներ

բացատրելու գյուղացիներին և առիթ կտա՞ր զանազան սխալ մեկնարանություններին :

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԸ 1931 թվ.ի ՀՈՒՆՎԱՐԻ ՍԵԿՏԻՑ ՀԵՏՈ .

31. Փոխանակվող փոխառությունների վրա 1931 թ. հունվարի 1-ից յեկամուտներ չեն հաշվվում : 1931 թ. հունվարի 1-ից հետո փոխանակության ժամանակ «Հընդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերն արդեն անվանական արժեքով չեն տրվում , այլ աշն գնով , վոր հավասար և անվանական արժեքին , վրան ավերացրած աշն յեկամուտների արժեքը , վորոնք աճել են 1931 թ. հունվարի 1-ից : Այսպիսով աշն պարտատոմս պահողից , վորը փոխանակում և իր պարտատոմսերը հունվարի մեկից հետո , գանձվում և աշն յեկամուտները արժեքը , վոր աճել և «Հընդամյակը չորս տարում» փոխառությամբ հունվարի 1-ից մինչև փոխանակության որը :

1931 թ. հունվարի 1-ից հետո «Հընդամյակը չորս տարում» փոխառության վոչ-տոկոսարեր շահող մասի պարտատոմսերը աշն անձին տալու ղեկըրում , վորը փոխանակում և նոր փոխառությամբ տիրաձևերից հետո առաջին որերը , վոչ միայն պիտի վերադիր մուծում կատարի , այլ ընդհակառակն նրան պիտի վճարվի կանխիկ ղրամ ղեկտեմբեր ամսվա յեկամուտը : Այս բացատրվում և նրանով , վոր «Հընդամյակը չորս տարում» փոխառության վոչ տոկոսարեր մասի պարտատոմսերի մեջ տիրաժից հետո չի պարունակում վորեւ յեկամուտ , վորովհետեւ մինչև տիրաժի մոմենտն աճած բոլոր յեկամուտները վճարված են շահումների ձեկով և պարտատոմսերը վաճառվում են անվանական արժեքով :

Այդ պատճառով ղեկտեմբեր ամսվա յեկամուտը վճարվում և կանխիկ ղրամով : Այն գումարները , վորոնք յենթակա յեն պահման կամ վճարման 1931 թ. հունվարի 1-ից հետո փոխանակության ժամանակ , վորը չվում և իՍՀՄ-ի ՖԺԿ-ի կողմից յարաքանչյուր ամսվա համար , և յրացուցիչ պիտի հաղորդվեն ֆինմարմիններին և վարկային հիմնարկություններին :

ԿՈՄՊԵՆՍԱՑԻԱ ՅԵԿԱՄՏԱՐԵՐՈՒԹՅԱՆ ԻԶԵՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ .

32. Ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառությունների պարտատոմսեր պահողները փոխանակելով այդ պարտատոմսերը «Հընդամյակը 4 տարում» փոխառության պարտատոմսերով , ալեկի բարձր յեկամտարերություն ունեցող փոխառությունների փոխարեն ստանում են ալեկի պակաս յեկամտարեր փոխառություն : Այսպես , ինդուստրացման 1-ին փոխառության յեկամտարերությունը կաղմում և տարեկան մոտ 13 տոկ , ինդուստրացման 2-րդ փոխառությանը 11 տոկ տարեկան , «Հընդամյակը չորս տարում» փոխառությանը տարեկան 10 տոկ : Ի վերջո ինդուստրացման 1-ին փոխառություն պահողը տարեկան մոտավորապես կստանար 3 տոկոս պակաս 1931 թ. հունվարի 1-ից մինչև 1937 թ. հոկտեմբերի 1-ը (ինդուստրացման 1-ին փոխ. մարման վերջնական ժամկետը) : Ինդուստրացման 2-րդ փոխառություն պահողը տարեկան պակաս կստանար մոտ 1 տոկ փոխ. պահողը տարեկան մինչև 1938 թ. սեպտեմբերի մեկը (ինդուստրացման 2-րդ փոխառության մարման վերջնական ժամկետը) :

Ինդուստրացման 1-ին և 2-րդ փոխառությունները
յեկամտարերության տարրերությունը պարտատոմս
պահպաններին հատուցվում է հետևյալ ձևով :

«Հնգամյակը Հորս տարում» փոխառության պար-
տատոմսերը, փոքր հախանջանակված են փոխանակու-
թյան համար, իրենց կից ունեն յերկու վերագրեր տա-
լան : Ինդուստրացման 1-ին փոխ. պարտատոմս պահպան-
ներին փոխառության պարտատոմսերը տրվում են № 1
տալանի հետ միասին, ինդուստրաց. 2-րդ փոխառութ.
պահպաններին № 2 տալանի հետ միասին : Գյուլացիա-
կան Տնտեսության Ամբոցման փոխառության պարտա-
տոմսերը փոխանակելու համար «Հնգամյակը Հորս տա-
լում» փոխառության պարտատոմսերը տրվում են ա-
ռանց վերագրեր տալանները : Վոչ հարկավոր տալանները
կտրվում և հանձնվում են Պետքանկի հիմնարկուր յոյն-
ներին :

«Հնգամյակը Հորս տարում» փոխառության պար-
տատոմսին կից № 1 վերագրեր տալանը իրավունք է տա-
լիս ստանալու 1937 հոկտեմբերի մեկից 7 ու 80 կոպ.
50 ուրբիանոց պարտատոմսի համար (3 ու 90 կ. պար-
տատոմսի $\frac{1}{2}$ -ի համար, պարտատոմսի $\frac{1}{10}$ -ի
համար 78 կոպեկ, պարտատոմսի $\frac{1}{20}$ -ի հա-
մար 39 կոպեկ) : № 2 վերագրեր տալանն իրավունք է տա-
լիս 1938 թ. սեպտեմբերի մեկից ստանալու 50 ուրբիա-
նոց պարտատոմսի համար 5 ուրբի (պարտատոմսի
 $\frac{1}{2}$ -ի համար 2 ու 50 կ., պարտատոմսի $\frac{1}{10}$ -ի
համար—50 կոպ., պարտատոմսի $\frac{1}{20}$ մասի—25 կ.) :

Գյուլ. Տնտ. Ամբոցման փոխառութ. պարտատոմ-

սի յեկամտարերությունը (տարեկան 13 տոկոս) «Հն-
գամյակը Հորս տարում» փոխառության յեկամտարերու-
թյունից (10 տոկ.) բարձր է : Սակայն մասնանշած փո-
խառությունը պահպանները փոխանակության ժամանակ
վոչ մի հատուցում չեն ստանում, վորովհետև վոչ մի
կտրուտ չեն կտրվում : Գյուլ. Տնտ. Ամբոց. փոխառութ.
լիովին մարվում է 1931 թ. փետրվարի մեկին, մինչև
այդ ժամկետն ել պարտատոմս պահպաններին փոխանա-
կության ժամանակ վճարված են փոխառության բոլոր
յեկամուտները : Յեթե այն պարտատոմսերը, փորձք
վերագրեր տալաններ ունեն, չահումները կամ մարմանե-
րի տիրած են դուրս գալիս այդ տալանների վճարման
ժամկետից վաղ, այն դեպքում պարտատոմս պահպանին
վերագրեր տալանը վճարվում է այն դեմարով, փորք հա-
տուցում է յեկամուտների տարրերությունը 1931 թ.
հունիարի մեկից մինչև պարտատոմսերի չահումների
կամ մարման տիրած դուրս գալու մոմենտը : Այն դու-
մարները, փորձք վճարման յենթակա յեն այս դեպքե-
րում վերագրեր վճարներով, ստանձին պիտի հրապարակ-
վեն չահումների կամ մարման յուրաքանչյուր տիրածին
կից :

Պարտատոմսը մինչև տալանի վճարման ժամկետը
վաճառելի, տալանը վճարման յենթակա չե և կորցնում
է իր ուժը :

Վերագրեր տալանները վճարվում են միայն այն
դեպքում, յեթե նրանք պարտատոմսերից զատված չեն,
թեկուր կազմված յենեն, վճարման յենթակա չեն և վո-
չ յենչալվում են :

ԳՐԱԿ ԴՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍԵՐԻ ՓՈՆԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ.

33. Փոխանակվող փոխառությունների պարտատոմսերի համար արված փոխառություններով, վարած չեն մարված մինչև 1930 թ. հունիսի 10-ը, հաշվարկումը կատարվում է հետևյալ ձևով:

Փոխառություն ստացողին են պատկանում բոլոր լիկամուսները (տեղիները և չափումները մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը: Այդ պատճառով նրանից տեղիներ են պահվում փոխառություն համար մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը:

Մասնաձևաձև կարգն ստալ է գալիս նրանից, վար այն պարտատոմսերը, վարածը գտնվում են լիքաշխատություն մեջ փոխառությունների համար և այդ փոխառությունները լիկվիդացիայի չեն լինելով: 1930 թ. հունիսի 10-ը, պիտի մասնակցեն ավելի վաղ ժամկետ փոխադրված չափումների տիրաժներին: Այսպիսով, պարտատոմս պահողը փոխանակվող փոխառություններից կտանա իրեն հասանելիք ամբողջ լիկամուսը չափումների ձևով: Վարդապի աշտպիսով չ'արձրացնել զբաղ զբաղած պարտատոմսերի լիկամառերությունը, փոխառություն ստացողից զանձվում են տեղիներ փոխառություն համար մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը:

Հաշվարկումների այս կարգը չի փոփոխվում ամբողջ ժամանակվա ընթացքում 1930 թ. հունիսի 10-ից սկսած և մինչև 1931 թ. դեկտեմբերի 1-ը անկախ նրանից, թե յերը կ'ներկայանա փոխառություն պահողը (ССУДО-ДЕРЖАТЕЛЬ) փոխառություն լիկվացիայի լինելով: 1930 թ. հունիսի 10-ը, հաշվարկումը կատարվում է հետևյալ ձևով:

Այսպես որինակ փոխառություն և արված 1-ին նոյեմբերի 1929 թ. ինգուստրացման 2-րդ փուլ. տարիները չափող մասի պարտատոմսերով 60 ուր. չափով, պահվում 4 հատ 25 ուր. պարտատոմսով, վարի դումարն և 100 ու.: Փոխառություն ստացողը ներկայացել է փոխառությունը լիկվիդացիայի լինելով: 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ին: 13 ամսվա համար (1929 թ. նոյեմբերի 1-ից և մինչև 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը) փոխառություն ստացողից հասնում է տեղիներ փոխառություն համար 7 ու. 80 կ., իր հերթին յարաբանչյուր կուպոնով, վարի ժամկետն է 1930 թ. դեկտեմբերի 1-ը, նրան հասնում է 1 ու. 50 կ. իսկ ընդամենը չորս կուպոնով՝ 6 ուրբի: Այսպիսով փոխառություն ստացողը տեղիներ համար պիտի վճարի 1 ու. 80 կ., իսկ փոխառություն պարտքի հետ միասին 61 ուրբի 80 կուպել: Այդ պարտքը մարվում է վարկային ընկերություն պարտքի վրա փոխանցելով 62 ու. 50 կուպելի պարտատոմս: Փոխառություն ստացողին արվում է «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառություն պարտատոմսեր № 2 վերագրի տարին հետ միասին 37 ու. 50 կուպ. դումարի և կանխիկ գրամով 70 կուպել (մարման կարգի մասին տես կ. կ. 34—36):

34. Փոխառությունների մարումը կատարվում է հետևյալ ձևով.

ա) գրավ գրված պարտատոմսերի տեղերը կարող են այն փրկադրել, մարելով փոխառությունները և սրբանց տեղիները կանխիկ գրամով:

բ) Այն փոխառությունները, վարած չեն մարվել փոխառություն ստացողների կողմից, մարվում են վարկային ընկերության կողմից, վարը փոխառություն

և ամէլ, ի վճարումն փոխառութեան պարտքի զբաղ
զբաժնով պարտատոմսերի թվից համապատասխան մա-
սին ընդունելու միջոցով: Փոխառութեան մարման
համար պարտատոմսերի հաշվակցութեանը կատար-
վում է անխնայաբար արժեքով:

35. Փոխառութեան համար պահանջվող տոկոս-
ները, ստացին հերթին մարվում են ի հաշիվ փոխա-
ռութեան ստացողին հասնելիք յեկամուսների
(տոկոսների և շահումների):

Փոխառութեան տոկոսների մարումը յեկամուս-
ներից կատարվում է հետևյալ ձևով՝

Կուսոնի յեկամուսը հաշվվում է ի վճարումն փո-
խառութեան աճած տոկոսների: Կուսոնային յեկա-
մուսի ամէլցուէի տոկոսութեան ղեպքում վերջինս վը-
ճարվում է փոխառութեան ստացողին առձեռն զբա-
ժնով:

Շահումի դումարից պահվում են փոխառութեան
տոկոսները, նմանապես և փոխառութեան պարտքի
այն մասը, վորն ընկնում է շահած պարտատոմսի վրա:

Քէթե զբաղ զբաժնով պարտատոմսերի յեկամուս-
ները շին ծածկում փոխառութեան ստացողի փոխա-
ռութեան տոկոսների պարտքը, այն ղեպքում պա-
հանջվող տոկոսների մնացած մասը փոխառութեան
ստացողը կարող է մարել առձեռն զբաժնով: Առձեռն
զբաժնով չմարված տոկոսները մարվում են վարկային
հիմնարկութեան կողմից զբաղ զբաժնով պարտատոմսե-
րի համապատասխան մասն անխնայաբար արժեքով իր
պորտֆելին փոխանցելու միջոցով:

Ծանոթութիւն. — Փոխառութեանները հաշ-
վարկութեան ղեպքում վարկային հիմնարկու-

թեանները պետք է ոգտագործեն փոխանակու-
թեան համար ստացված 2 ս. 50 կոպէկանոց
պարտատոմսեր:

36. Յէթե փոխառութեան պարտքի և տոկոսների
ծածկման ղեպքում ամէլցուէ և գոյանում, այն ղեպ-
քում վերջինս արվում է փոխառութեան ստացողին
կանխիկ զբաժնով:

Այսպէս, 30 սուրբի փոխառութեան պարտքի և
փոխառութեան տոկոսների համար 3 ս. 60 կոպ.
պարտքի ղեպքում, ընդամենը 33 ս. 60 կոպ. մարելու
համար վաճառվում է 35 սուրբու պարտատոմս, ընդ վա-
րում ամէլցուէր 1 ս. 40 կոպ. վերադարձվում է փո-
խառութեան ստացողին կանխիկ զբաժնով:

37. Փոխառութեանը յիկվիդացիայի յենթարկե-
լու համար փոխառութեան ստացողը մինչև 1930 թ.
նոյեմբերի 1-ը չ'ներկայանալու ղեպքում, վարկային
հիմնարկութեանն արդ յիկվիդացիան ինքնուրույն և
կատարում նոյեմբերի ընթացքում ընդ վորում զբաղ
զբաժնով պարտատոմսերը փոխանակում է «Հնգամյակը
չորս տարում» փոխառութեան պարտատոմսերով հետե-
լայ ձևով՝

Ինդ. 1-ին փոխ. Գյուղ. Տնտ. Ամբաստան փոխ.
և Ինդ. 2-րդ փոխ. տոկոսարեր շահող մասի պարտա-
տոմսերը փոխանակվում են նոր փոխառութեան տոկո-
սարեր շահող մասի պարտատոմսերով:

Ինդ. 2-րդ փոխ. վաշ տոկոսարեր—շահող մասի
պարտատոմսերը փոխանակվում են «Հնգամյակը չորս
տարում» փոխառութեան վաշ տոկոսարեր շահող մա-
սով:

Այն ամէլցուէր, վորը ստացված է փոխառութեան
պարտքի և տոկոսների ծածկելու ղեպքում, համապա-

առաջինն կապահանգեալ ըստ արտաձայնութեան
կանխիկ դրամով արժեւում և վիճարկութեան ստացողին
անձամբ ներկայանալու պարտաւոր :

38. Զեկէն զբաղի զբաղած պարտաւորութեանքից մեկը
չահել և ալեկի մաս ժամկետ փախազրկում տիրածնե-
րից վարեւե մեկում կամ ին լրացուցիչ տիրածներով,
աչն դեպքում փոխառութեան լիկիկ պայման կատար-
վում և հետեւյալ ձեւով՝

ա) պարտատոմս պահողը կարող է մարել փոխա-
տրվության պարտքի տոկոսները և փոխառվության
պարտքի այն մասը, փոխ ընկնում և չահող
պարտատոմս ըլին: Այս դեպքում չահող պարտա-
տոմսը տրվում է նրան, իսկ մնացած պարտատոմ-
սերը փոխանակվում են զբաղ զբաղած պարտատոմսերի
համար ռահմանված կարգով:

բ) Պարտաւորաբար պահպանել, յետեւ մերժում և մոռ-
 ձեւ տեսնելով և փոխադրութեան պարտքի աշխատանք,
 փորձ ընկնում և չափած պարտաւորութիւն վրա, այն դեպ-
 քում փոխադրութեան փոխանակութեանը և լիկվիդա-
 ցիան հատարւում և վաճ վաղ աշխատանքի, յետ-
 քան և փախուցիկ:

ՅՈՒՆԻՔԵ փոխանակվող փոխառությունները պարտատոմսերը ծանրաբեռնված են փոխառվությամբ, վեր տրվել է աջակց՝ հանձնաժողովի թույլտվությամբ, այն դեպքում երբ պարտատոմսերը լիովին փոխանակվում են «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերով։ Փոխառվության պարտքը փոխադրվում է նոր փոխառության պարտատոմսերի վրա և մարվում են աջակցող հանձնաժողովի կողմից սահմանված ժամկետներում։ Փոխառվության տոկոսների հաշվարկումը կատարվում է սովորական կարգով, փո-

խոստովանվում եմ, որ իմ համար իմ հայրենիքը և իմ հայրենիքը միևնույն բանն է:

ՓՈՒՆԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՀԱՄԱՐ
ՆԵՐԳՐԱՎԱԾ ՀԻՄՆՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՐ:

40. Ըստ յերկու անգամ 17-ին (1-ից մինչև 15
նոյեմբեր) և 2-ին (10-ից մինչև 30—31 նոյեմբեր)
փարեային հիմնարկությանն էր, չբնագործակման էր
հաշվարկային եկամուտները և կապի գաղափարին այն
գրասենյակները, փարեայ մասնակցում են փոխանա-
կության օգնականի անդամացմանը, կատարում են
հաշվարկում Պետական հիմնարկության հետ, ներ-
կայացնելով հաշվետու անդակագիր սրան կցվող ձե-
լով :

1930 թ. գեկտեմբերի 31-ից հետո փոխանակված պարտատոմսերի հաշվարկումները և հանձնումը կատարվում են տեղական մեկ տնդամ—2-ին նախարար տնայա համար:

[illegible]

Փոխանորդված պարտատոմսերի հետ միասին պետք է հանձնվեն «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերից կտրված վերադիր տալիսները : Յուրաքանչյուր 100 ր. անվանական արժեքի փոխանորդված պարտատոմսի համար պետք է հանձնվեն «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության վերա-

գիր տալոններից՝ Ինդ. 1-ին փոխառության պարտատոմսերի հետ միասին № 2 10 սուրբ տալոններ. Ինդ. 2-րդ փոխ. պարտատոմսերի հետ միասին № 2 15 սուր. (60) կոպ. տալոններ. Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխառության պարտատոմսերի հետ միասին №№ 1-2 25 սուր. (60) կոպ. տալոններ:

Ստուգման հարմարության համար վերադիր տալոններն, իրենց արժեքներին համապատասխան պետք է կապված լինեն տառնձին փաթեթներով:

ա) Տարին № 1, բ) տարին № 2, և գ) տարին № 1-2: Փաթեթները կապում են բանդերով և յուրաքանչյուրի վրա մատնանշվում է հանձնվող տարիների անվանական արժեքը:

Այսինքն քաղաքների վարկային հիմնարկությունները փոխանակված պարտատոմսերը, վերադիր տալոնները և հաշվետու տեղեկագրերն ազդարհում են Պետրանկի հիմնարկության հաշվին: Պետրանկի հիմնարկություններն այդ ծախքերն անցկացնում են, «ԽՍՀՄ. ՖժԿ. պետ փոխառությունների իրացման № 109 հաշվի գերեմին»:

ՊԵՏՏԱՆԿԻ ՀԻՄՆԱԲԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԶԵՎ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

41. Պարտատոմս պահպաններից և վարկային հիմնարկություններից անմիջականորեն ստացվող Ինդ. 1-ին և 2-րդ փոխառությունների և Գյուղ. Տնտ. Ամրացման փոխառության պարտատոմսերը, նմանապես և այն վերադիր տալոնները, վորոնք կտրվել են «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերից: Պետրանկի հիմնարկությունները ստացած որը մարում են և անցկացնում են «փոխանցիկ արժեքներին»:

արտառյունակային (заграфный) հաշվին: Պարտատոմսերի և տալոնների հաշվառությունը, վոր անցկացվում է «փոխանցիկ արժեքների (переходящие ценности) հաշվին տարվում է փոխառության յուրաքանչյուր տեսակի համար: Այս պարտատոմսերը և տալոնները չեն վոնջացվում մինչև ԽՍՀՄ-ի ՖժԿ-ից այս մասին հատուկ ցուցմունք ստացվելը:

Վարկային հիմնարկություններից ստացվող այն դումարները, վորոնք դանձված են պակասող կուպոններին համար, Պետրանկի հիմնարկություններն անցկացնում են «ԽՍՀՄ. ՖժԿ-ի պետ փոխառությունների իրացման» հաշվի կրեդիտին, սակայն այս դումարներն առանձին են հաշվառում պետ փոխառություններին այլ մուտքերից: Այս նույն հաշվով էլ 1931 թ. հունվարի 1-ից անցկացվում են այն դումարները, վորոնք ստացվել են փոխանակության ժամանակ վորպես դիր տարբերություն «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության և փոխանակվող պարտատոմսերի անվանական արժեքի միջև:

Փոխանակության սպեցիալի համար ստացվող «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերը, վերադիր տալոնների հետ միասին, Պետրանկի հիմնարկություններն անցկանում են № 174 արկի հիմնարկություններին անցկանում են № 174 արկի հիմնարկություններին (заграфный) հաշվին «ԽՍՀՄ ՖժԿ-ի պետ փոխառությունների իրացման վերաբերյալ», սակայն «Հնդամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերից ստանձին են հաշվառվում, վորոնք վերադիր տալոններ չունեն:

Վարկային հիմնարկություններին փոխանակության համար արվող պարտատոմսերը Պետրանկի հիմ-

նարկույթյունները հաշվառում են № 187 հաշվով «մուր հակներ, փոստաթղթեր, արժեքներ հաշվեկշիռային և արտահաշվեկշիռային ալլ հաշիվների վերաբերյալ», առանց այդ պարտատոմսերը դուրս գրելու № 174 հաշվից:

Ամեն անգամ, վարկային հիմնարկություններին և կապի գրասենյակներին հաշվետու տեղեկագրերը ստանալուց հետո, «Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության պարտատոմսերը, վր արվել են փոխանակության համար, Պետրանկի հիմնարկությունները չեղք են դուրս գրում № 187 հաշվով և միաժամանակ № 174 հաշվով:

Փոխանակական ուղեացիան ամբողջական ինչպես լիքով (փոխանակված պարտատոմսերի մարում), նույնպես և մուտքով («Հնգամյակը չորս տարում» փոխառության փոխանակությամբ իրադրված պարտատոմսերի վճարում), անցկացվում և կենտրոնում սկարյուջետային բախնում Պետրանկի հիմնարկությունների փոխանակության վերաբերյալ ներկայացրած հաշվետվության հիման վրա:

Պարտատոմսերի փոխանակության համար վճարվող մասհանումը (ներկա հրահանգի 7 կետ) Պետրանկի հիմնարկություններ պետք և անցկացնեն № 109 հաշվի գերեռում «ԽՍՀՄ ՖԺԿ. փոխառությունների իրացման վերաբերյալ» և հաշվառել առանձին այն մասհանումների դումարներից, վր վճարվում և փոխառության իրացման համար:

Պետրանկի գաղառային հիմնարկությունները ս/թ

ոգոստոսի 4-ից սկսած 15 որը մի անգամ ամսի 19-ին և 4-ին Պետրանկի վարչության Փոնդային բաժնին (պատճենները տեղական Փինմարմին և Պետրանկի յերկրային կամ մարդային գրասենյակին) տեղեկություններ են հաղորդում փոխանակության ուղեացիայի ընթացքի մասին նույն ձևով, վր սահմանված և վարկային ընկերությունները համար:

1930 թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո Պետրանկի գաղառային հիմնարկությունները հաշվետու տեղեկություններ պիտի ներկայացնեն յետամսյակներով — հաշվետու յետամսյակին հաջորդող ամսի 10-ին:

ԽՍՀՄ. ՖԺԿ. Պետվարկի վարչության Պետի
Տեղակալ՝ ԼՈՅԵՎԵՑԿԻՅ

Ավագ Հաշվապահ՝ ՄԱՐՏԻՆ

Խորհրդառու՝ ԳՈՆԻՄԱՆ

Պետաշինության բաժնեկցիների հաշվառության և հաշվետվության իրերը արված և ամսնձին հավելվածով:

የግሪክ ስራ ምሳሌ

[illegible]

..... 193 f.

(Մատնանշել, թիւ ու եւ ներկայանալ տեղեկագրով)

[illegible]

2. ՏԵՆԷԿՈՒԹՅՈՒՆԵՐ (անդեկազրի հակառակ կույմը)․

«Հնդալթալը հորը տալով՝ փութառւթ լինանակիլ՝ պարտաւորներ
 ի մ ո ի ն,

[illegible]

Տեղեկագրին կից ներկայացվում են

Գումարը
Ռուբ. կոպ.

1. Փոխանակված պարտատոմսեր
2. Վճարված կուպոնները*)
 Ինդուստրացիան 1-ին փոխառ. կ.
 Ինդուստրացիան 2-րդ փոխառ. կ.
 Դյուզադիական տնտ. սուբյան
 ամրացման փոխառ թյուն կ.
 3 վերադիր տալոններ № 1 կ.
 վերադիր տալոններ № 2
 վերադիր տալոններ № № 1—2
4. Պակասող կուպոնների համար գանձված
 դումարներ.
 Գնի տարրերով յուն, գանձված պարտո-
 տոմսերի փոխանակության ժամանակ:

Ընդամենը՝

ամսի 1920 թ. ԱՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հասցե

*) Հատվածի 5-րդ սյունակը լրացնում են վարկային
 հիմնարկություններն այն տեղեկագրում, վերոնք ներկայացվում
 են 1—1—31 թ. հետո: Պետրանկի հիմնարկությունների կողմից
 վարչության ֆանդային բաժանմունքին ուղարկվող հաշվետու
 տեղեկագրերում 5-րդ սյունակը (1 և 2 հաա.) չի լրացվում:

Հայաստանի Հանրապետության

Պատվեր 3963

Գրառեպլիտ. 5728 (բ) Տիրամ 3000

570

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0207088

27962